

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษา ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ครั้งนี้ ผู้วิจัย จะได้นำเสนอผลการศึกษา ตามลำดับ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ทั้ง โดยรวมและรายด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง ทั้ง โดยรวมและรายด้าน

สมมติฐานการวิจัย

บุคลากร ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา แตกต่างกัน ทั้ง โดยรวมและรายด้าน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ บุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำนวน 182 โรงเรียน รวม 2,193 คน จำแนกเป็น
 - 1.1 ผู้บริหาร จำนวน 182 คน
 - 1.2 ครูผู้สอน จำนวน 2,011 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตาราง Krejcie & Morgan ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 326 คน เทียบสัดส่วนจำแนกตามตำแหน่ง แล้วจึงสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีจับสลากจากสมาชิกในกลุ่มนั้นๆ เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามต้องการ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สอบถามตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ และตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ต่อระดับปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีข้อคำถามครอบคลุมการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 8 ชั้นตอน และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งหมด เท่ากับ 0.97

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัย ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อขอความร่วมมือกับผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 จัดทำหนังสืออนุญาตให้จัดเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ส่งถึงผู้บริหารสถานศึกษาที่มีกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัย นำส่งด้วยตนเองพร้อมกับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 326 ชุด จากนั้นประมาณ 15 วัน ผู้วิจัย ประสานโดยตรงกับผู้บริหารสถานศึกษาที่มีกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยกลับคืนด้วยตนเอง ได้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยกลับคืน รวม 326 ชุด เป็นเครื่องมือที่มีความสมบูรณ์ สามารถใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จรูป โดยแบบสอบถามตอนที่ 1 นำข้อมูลจากแบบสำรวจรายการ วิเคราะห์หาความถี่ และร้อยละ (Percentage) แล้วจึงนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย และแบบสอบถามตอนที่ 2 ผู้วิจัย นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งโดยรวมและรายด้าน แล้วจึงทำการทดสอบสมมติฐาน โดยเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อระดับปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง ระหว่างผู้บริหารกับครูผู้สอน ทั้งโดยรวมและรายด้าน โดยใช้ค่า t (t - test) และกำหนดความแตกต่างที่ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่า t (t - test)

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาระดับปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ครั้งนี้ มีผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 326 คน เป็นแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ สามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลได้ 326 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 เมื่อพิจารณาจำแนกตามตำแหน่ง พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งเป็นครูผู้สอนมากกว่าผู้บริหาร ผลการศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หนองคาย เขต 1

1.1 สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 มีปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 7 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน เรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาลำดับ ดังนี้ คือ ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนามาตรฐานการศึกษา การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา การประเมินคุณภาพการศึกษา การผูกงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก และด้านการรายงานคุณภาพการศึกษา ประจำปี อยู่ในระดับปานกลาง

1.2 สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 มีปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาลำดับ 3 อันดับแรก คือ ประชุมชี้แจงให้ผู้เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญของการจัดระบบบริหารและสารสนเทศอย่างชัดเจน แต่งตั้งผู้ปฏิบัติงานจัดระบบบริหารสารสนเทศครอบคลุมภารกิจ และจัดหา สร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลให้มีประสิทธิภาพ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดระบบสารสนเทศให้ใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวาง

1.3 สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 มีปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการพัฒนามาตรฐานการศึกษา อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาลำดับ 3 อันดับแรก คือ นำมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานสาระการเรียนรู้มาสังเคราะห์ เป็นมาตรฐานสถานศึกษา อย่างครอบคลุม กำหนดมาตรฐาน

สถานศึกษาสอดคล้องกับสภาพของสถานศึกษาและชุมชน และกำหนดมาตรฐานสถานศึกษาครอบคลุมทั้งด้านปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ประชุม ชี้แจงเกี่ยวกับมาตรฐานสถานศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องทราบอย่างชัดเจน

1.4 สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 มีปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ 3 อันดับแรก คือ แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาของสถานศึกษาและชุมชนอย่างเป็นระบบ และกำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงานให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ ผลลัพธ์และผลผลิตหลัก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ประชุมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาแก่ผู้เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน

1.5 สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 มีปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก พิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ 3 อันดับแรก คือ จัดสิ่งอำนวยความสะดวกและสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ ส่งเสริมให้บุคลากรทุกคน ทุกฝ่ายปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดอย่างเป็นรูปธรรม และนำแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่กำหนดมาปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินงานตามแผนที่กำหนดอย่างจริงจัง

1.6 สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 มีปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ 3 อันดับแรก คือ ตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาอย่างจริงจัง และนำข้อมูลจากการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา มาใช้ปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ชี้แจงเพื่อสร้างความเข้าใจให้บุคลากรเห็นความสำคัญของการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน

1.7 สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 มีปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก พิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากสูง

ไปห้าตัว 3 อันดับแรก คือ ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนครอบคลุมทุกกลุ่มสาระ การเรียนรู้ ประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ เขียนสื่อความและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน อย่างเหมาะสม และประเมินคุณภาพการศึกษาด้วยวิธีการหลากหลาย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างจริงจัง

1.8 สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 มีปัญหา การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี อยู่ในระดับปานกลาง พิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ข้อ และระดับปานกลาง 2 ข้อ เรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากสูงไปห้าตัว 3 อันดับแรก คือ วิเคราะห์และแปลผลข้อมูลเพื่อจัดทำ รายงานการประเมินตนเองอย่างถูกต้อง จัดทำรายงานการประเมินตนเองให้มีองค์ประกอบ ครบถ้วน ครอบคลุมภารกิจ และจัดเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำรายงานการประเมินตนเอง อย่างเป็นระบบ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เสนอรายงานการประเมินตนเองเผยแพร่ต่อหน่วยงาน ต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชนอย่างกว้างขวาง

1.9 สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 มีปัญหา การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการผดุงระบบการประกันคุณภาพ การศึกษา อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยจากสูงไปห้าตัว 3 อันดับแรก คือ นำข้อเสนอแนะจากการติดตามและประเมิน มาใช้ ปรับปรุงพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อย่างจริงจัง ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม ปรับปรุง พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม และติดตามและ ประเมินผล การนำระบบการประกันคุณภาพการศึกษามาใช้ในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลการนำระบบการประกัน คุณภาพการศึกษามาใช้ในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

2. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง สรุปได้ดังนี้

ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง ระหว่างผู้บริหาร และ ครูผู้สอน พบว่า ไม่แตกต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา ระดับปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ครั้งนี้ ผู้วิจัย พบว่า มีประเด็นที่น่าสนใจ และควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้ คือ

1. จากผลการศึกษาพบว่า สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 มีปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 7 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน โดยเรียงลำดับด้านที่มีปัญหาจากสูงไปหาต่ำ ได้ดังนี้ คือ ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนามาตรฐานการศึกษา การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา การประเมินคุณภาพการศึกษา และการผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี อยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ในช่วงระยะเวลาที่ผู้วิจัย กำลังทำการศึกษา เป็นช่วงระยะเวลาที่สถานศึกษาทุกแห่ง กำลังอยู่ระหว่างเตรียมความพร้อม ในการรับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสอง (พ.ศ. 2548 - 2553) จากทางสำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ตามที่กำหนดในมาตรา 48 ของพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 45) ซึ่งการรับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสอง ดังกล่าว ได้มี การกำหนดระเบียบ หลักเกณฑ์ วิธีการประเมินใหม่ ทำให้ข้อมูลและสารสนเทศในหลายๆ ด้าน เปลี่ยนแปลงไป เช่น กำหนดเกณฑ์การประเมิน ทั้งในลักษณะการประเมินแบบอิงสถานศึกษา และในลักษณะการประเมินแบบอิงเกณฑ์ รวมทั้ง มีการปรับปรุงมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ เป็นต้น (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา. 2548 : 25) ดังนั้น สถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกแห่ง จึงอยู่ในระหว่างการปรับปรุงข้อมูลและสารสนเทศที่ใช้ ในการบริหารจัดการ ประกอบกับเป็นช่วงเวลา ที่สถานศึกษาทุกแห่ง ได้พัฒนาระบบการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างจริงจัง เพื่อเป็นหลักประกันให้แก่ผู้เรียน ผู้ปกครองและสังคมว่า สถานศึกษา สามารถที่จะบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ทั้งนี้ เพราะปัจจุบัน มีแนวโน้มว่าจะมีการจัดสรรงบประมาณต่างๆ ผ่านทางผู้เรียนและผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้เรียนและผู้ปกครอง สามารถที่จะเลือกเข้ารับการศึกษาในสถานศึกษาที่ตนเห็นว่ามีความดี แต่เนื่องจากสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ส่วนใหญ่ (124 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 68.13)

เป็นสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีข้อจำกัดหลายๆ ด้าน เช่น ด้านบุคลากร ยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ด้านงบประมาณ ส่งผลทำให้ขาดเครื่องมือที่จำเป็นต้องใช้ในการจัดระบบบริหารและสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งผลการศึกษาคั้งนี้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของสมาน แสงชัย (2547 : บทคัดย่อ) ที่ทำการศึกษา พบว่า โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด มีปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน โดยรวมและเป็นรายด้าน 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุริยา มะ โยธี (2549 : 127) ที่ทำการศึกษา และพบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดหนองคาย มีปัญหาในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ได้แก่ การขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวก ขาดสื่อและเทคโนโลยี และบุคลากรไม่มีโอกาสได้ศึกษาดูงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

2. จากผลการศึกษาพบว่า สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 มีปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก และเป็นด้านที่มีปัญหาการดำเนินงานสูงสุด เมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่นๆ ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ในช่วงระยะเวลาที่ผู้วิจัย กำลังทำการศึกษาอยู่นั้น สถานศึกษาทุกแห่ง กำลังอยู่ระหว่างเตรียมความพร้อมในการรับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสอง (พ.ศ. 2548 - 2553) จากทางสำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ตามมาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 45) ซึ่งการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสองดังกล่าว ได้มีการกำหนดระเบียบ หลักเกณฑ์ วิธีการประเมินใหม่ ทำให้ข้อมูลและสารสนเทศในหลายๆ ด้านเปลี่ยนแปลงไป เช่น ได้กำหนดเกณฑ์การประเมิน ทั้งในลักษณะการประเมินแบบอิงสถานศึกษา และลักษณะการประเมินแบบอิงเกณฑ์ รวมทั้ง มีการปรับปรุงมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ เป็นต้น (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา. 2548 : 25) ประกอบกับ เป็นระยะเวลาเริ่มต้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 รวมทั้งสถานศึกษาในสังกัด มีการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารและการจัดการศึกษา ได้แก่ การนำเอาระบบการบริหารจัดการสำนักงาน (E - Office) และระบบการบริหารจัดการสถานศึกษา (E - School) มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของงาน ซึ่งผลการศึกษาคั้งนี้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของสมาน แสงชัย (2547 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษา พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด มีปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ โดยรวม อยู่ในระดับมาก

3. จากผลการศึกษาพบว่า สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 มีปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการรายงานคุณภาพ การศึกษาประจำปี อยู่ในระดับปานกลาง และเป็นด้านที่มีปัญหาค่ำสุดเมื่อเปรียบเทียบกับ ด้านอื่นๆ คือ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกแห่ง จะต้องจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี เพื่อเสนอหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเผยแพร่ต่อสาธารณชน เป็นประจำทุกปีการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 45) ดังนั้น สถานศึกษาทุกแห่ง จึงได้ดำเนินงานด้านนี้เป็นประจำ ทำให้มีปัญหาน้อยกว่าด้านอื่นๆ แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากหน่วยงานต้นสังกัดมีความต้องการข้อมูลที่เปลี่ยนแปลงไปตามบริบท หรือสถานการณ์ ทำให้สถานศึกษายังมีปัญหาในการดำเนินงานด้านนี้ เช่น ปัญหาการวิเคราะห์ และแปลผลข้อมูล ปัญหาในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นต้น

4. จากผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง ระหว่างผู้บริหาร และครูผู้สอน พบว่า ไม่แตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยในครั้งนี้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ส่วนใหญ่ (124 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 68.13) เป็นสถานศึกษาที่มีขนาดเล็ก ซึ่งมีข้อจำกัดในด้านบุคลากร ทำให้บุคลากรทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยครูผู้สอนจะได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการหรือเป็นคณะทำงานในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งต้องมีการปรึกษาหารือ ให้ข้อเสนอแนะ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการดำเนินงานดังกล่าวกับผู้บริหารอยู่เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับหน่วยงานต้นสังกัด ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน และการประเมินคุณภาพภายนอก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ได้มีการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ประกอบการพิจารณาในด้านต่างๆ อย่างกว้างขวาง เช่น การจัดสรรงบประมาณ การเลื่อนและแต่งตั้งให้มีวิทยฐานะที่สูงขึ้น การย้าย และการพิจารณาความดีความชอบ เป็นต้น จึงส่งผลทำให้ทั้งผู้บริหาร และครูผู้สอน ต้องร่วมมือกันดำเนินงานประกันคุณภาพภายในอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ดังนั้น บุคลากรทั้งสองกลุ่มดังกล่าว จึงมีความคิดเห็นต่อปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสมาน แสงชัย (2547 : บทคัดย่อ)

ที่ได้ทำการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นต่อปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน โรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามสถานภาพ ระหว่างผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอน โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

จากผลการศึกษาพบว่า สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 มีปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับมาก และด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ เป็นด้านที่มีปัญหาสูงสุด เมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่นๆ ดังนั้น ผู้วิจัย จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 หน่วยงานต้นสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริม สนับสนุนในการพัฒนาครูหรือบุคลากรทางการศึกษา ที่รับผิดชอบระบบบริหาร และสารสนเทศ เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยการจัดอบรม ประชุม สัมมนา และศึกษาดูงาน เป็นต้น

1.2 หน่วยงานต้นสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรจัดสรรงบประมาณ เพื่อจัดซื้อ จัดหาและพัฒนา เครื่องมือที่จำเป็นต้องใช้ในการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ที่มีประสิทธิภาพอย่างเพียงพอ

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรแต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อทำหน้าที่ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสังกัดทุกแห่ง เป็นระยะ อย่างต่อเนื่อง

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรประชุม ชี้แจง สร้างความตระหนักให้คณะครู บุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง เห็นความสำคัญและเข้ามา มีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างจริงจัง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย มีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อได้ข้อเสนอแนะไปสู่การวางแผน กำหนดนโยบายในการพัฒนาประสิทธิภาพในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในโอกาสต่อไป

2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY